



**QORTI CIVILI  
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF  
JOSEPH AZZOPARDI**

Seduta ta' l-20 ta' Marzu, 2013

Citazzjoni Numru. 1556/1998/1

**Salvatore Bugeja u b'digriet tad- 19 ta' Frar 2004 Mary Anne Darmanin, Vincent Bugeja, Maurice Bugeja, Anthony Bugeja, Henry Bugeja, Mary Rose Vella, Mario Bugeja u Frank Bugeja assumew l-atti ta' din il-kawża minflok missierhom Salvatore Bugeja**

**- vs -**

**Maria Stella *sive* Stella Cini u b'digriet tad-19 ta' Frar 2009 giet kjamata fil-kawża Amie Bartolo u b'digriet tat- 23 ta' Dicembru, 2003 l-avukat Dr Richard Sladden u l-Prokuratur Legali Victor Bugeja ġew nominati kuraturi deputati biex jirrappreżentaw lill-assenti Amie Bartolo; u b'digriet tal- 21 ta' Novembru 2005 l-inkarigu mogħti lill-kuraturi deputati Dr Richard Sladden u l-Prokuratur Legali Victor Bugeja ġie revokat *contrario imperio* billi Marianne Darmanin assumiet l-atti tal-kawża f'isem oħtha Emanuela Bartolo.**

## **Il-Qorti,**

Rat iċ-ċitazzjoni ppreżentata fil-21 ta' Lulju 1998 li permezz tagħha l-attur ppremetta:

Illi huwa kien iltaqa' mal-konvenuta f'Ottubru tal-1997 f'Tas-Sliema meta dina kienet ppreżentat ruħha miegħu u mal-ewwel bdiet tindiegħes miegħu.

Illi l-konvenuta mexxiet 'il quddiem ir-relazzjoni tagħha mal-attur minkejja d-differenza fl-eta' beniethom, u bdiet twiegħdu li ser tibqa' tiegħu f'nieb u anke li ser tiżżewġu. Dana meta fil-fatt hija mara miżżewġa u separata minn żewġha.

Illi l-konvenuta b'qerq u bil-wegħda ta' żwieġ, ħadet mingħand l-attur somom kbar ta' flus kemm għall-manteniment tagħha, kif ukoll għall-membri tal-familja tagħha, kemm sabiex issewwi l-fond tagħha ta' residenza kif ukoll sabiex tħallas djun tagħha ma' terzi persuni kif ukoll mal-Bank, u għal fwejjeġ oħra.

Illi l-attur gie ngannat mill-konvenuta, tant li ken wasal biex xtara ċ-ċrieket tat-tiegħ u oġġetti oħra tad-deheb, u ħallas diversi somom ta' flus kif fuq jingħad u dana kollu peress li huwa kien raġġirat mill-konvenuta bil-wegħda ta' żwieġ u peress li bdiet tikkontrollalu ħajtu.

Illi l-konvenuta ħadet kontroll ta' ħajjet l-attur, tant li hija wasslitu li jħalli lil uliedu barra mill-wirt tiegħu u jassenja kollox lilha bħala unika eredi tiegħu.

Illi l-konvenuta ngannat bl-attur u saħansitra waslet biex ddisponiet minn oġġetti proprjeta' tiegħu u ta' wliedu, u zammitu magħha bil-forza kontra l-volonta' tiegħu, mnejn kellu jaħrab, bl-għajnuna ta' terzi.

Illi l-konvenuta giet msejħa ufficjalment kif ukoll bonarjament biex tersaq għall-likwidazzjoni tal-flus lilha versati mill-attur, kif ukoll għar-restituzzjoni tal-flus u l-

Kopja Informali ta' Sentenza

oġġetti tal-attur, li huwa kien għadda lilha peress li kien minna ngannat, u baqgħet inadempjenti.

Tgħid il-konvenuta għalhekk għaliex ma għandhiex din l-Onorabbli Qorti:

1. Tillikwida l-ammont ta' flus, u oġġetti oħra li l-konvenuta ħadet b'qerq mingħand l-attur;<sup>3</sup>

2. tikkundanna lill-konvenuta trodd lura lill-attur dak l-ammont kif ukoll dawk l-oġġetti kollha hekk likwidati;

Bl-ispejjeż kollha, inkluż dawk tal-ittra uffiċjali tal-1 t'April, 1998 u ta' dik bonarja tat-8 ta' Lulju, 1998 u tal-mandati ta' qbid u ta' sekwestru, ppreżentati kontestwalment, kontra l-konvenuta, minn issa ngunta in subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni maħlufa tal-attur u l-lista tax-xhieda.

Rat n-nota tal-eċċezzjonijiet tal-konvenuta ppreżentata fid-29 t'Ottubru, 1998, li permezz tagħha eċċepiet:

Illi preliminarjament in-nullita' taċ-ċitazzjoni *stante* li t-talbiet attriċi kellhom ikunu preċeduti minn talba għal dikjarazzjoni ta' responsabbilta'.

Illi mingħajr preġudizzju għall-premess, it-talbiet attriċi huma nfondati fil-fatt u fid-dritt *stante* li l-eċċipjenti qatt ma eżerċitat xi qerq jew ingann fil-konfront tal-attur.

Illi kwalsiasi oġġett li l-eċċipjenti setgħet irċeviet mingħand l-attur għet mogħtija lilha liberament minnu u mingħajr ebda pressjoni. L-allegazzjoni tal-attur li l-eċċipjenti ħadet somom kbar ta' flus mingħandu hija wkoll infondata u mingħajr ebda bażi.

Illi matul il-perjodu li l-eċċipjenti ilha taf lill-attur hija kienet tiegħu ħsieb tal-bżonnijiet tiegħu u qatt ma wegħditu li ser tiżżewġu.

Bl-ispejjeż kontra l-attur li huwa minn issa ngunt in subizzjoni.

Kopja Informali ta' Sentenza

Rat id-dikjarazzjoni mañlufa tal-konvenuta u l-lista tax-xhieda.

Rat il-kontro-talba tal-konvenuta fejn ġie premiss:

Illi l-konvenuta pprestat servigi lill-attur, kif ser jiġi ppruvat fil-kors tal-kawża;

Illi l-attur ma kkumpensax lill-konvenuta għal dawn is-servigi;

Illi l-attur ġie debitament interpellat sabiex jersaq għall-likwidazzjoni u ñlas ta' kumpens dovut lill-konvenuta għas-servigi minnha rezi, iżda baqa' inadempjenti;

Igħid għalhekk l-attur għaliex din l-Onorabbli Qorti m'għandhiex:

1. Tillikwida dik is-somma li jidhrilha xierqa bñala kumpens għas-servigi u assistenzi rezi mill-konvenuta favur l-attur;

3. Tikkundanna lill-attur iñallas lill-konvenuta dik is-somma li tiġi hekk likwidata.

Bl-ispejjeż, inklużi dawk tal-ittri legali tas-17 u 21 ta' April 1998, tat-8 ta' Mejju 1998, tal-10 ta' Lulju 1998 u l-ittra ufficjali tal-4 ta' April 1998, kontra l-attur li huwa minn issa ngunt in subizzjoni

Rat in-nota tal-eċċezzjonijiet tal-attur rikonvenzjonat datata 19 ta' Novembru 1998 fejn eċċepixxa:

Illi l-kontro-talba tal-konvenuta kif dedotta hija nulla peress li ma titlobx qabel xejn id-dikjarazzjoni li hija fil-fatt irrendiet is-servigi minnha hekk pretiżi.

Illi mhux minnu li l-konvenuta pprestat servigi lill-attur imam b'qerq appropjat ruñha mill-fondi tal-esponenti b'wiegħda ta' żwieġ.

Kopja Informali ta' Sentenza

Illi ma huwa dovut l-ebda kumpens lill-konvenuta imam hija dovuta tregġa lura dak kollu minnha meħud lilu, b'qerq u wiegħda ta' żwieġ.

Salvi eċċezzjonijiet oħra ulterjuri u skond il-liġi.

Rat id-dikjarazzjoni maħlufa tal-attur rikonvenzjonat u l-lista tax-xhieda.

Rat l-affidavits;

Rat il-verbali tas-seduti;

Semgħet il-provi;

Rat il-verbal tas-seduta tal-21 ta' Novembru 2012 fejn il-kawża tħalliet għas-sentenza;

Rat in-noti ta' sottomissjonijiet;

Ikkunsidrat;

Illi l-attur Bugeja ntavola din il-kawża fl-1998 insegwitu għal dak li huwa spjega fiċ-ċitazzjoni tiegħu fuq imsemmija. Minħabba diversi raġunijiet din il-kawża damet ħafna snin biex tiġi deċiża anke għaliex giet trasferita minn ġudikant għall-ieħor. Fil-verita' pero' ma kellhiex għalfejn iddum daqstant żmien għaliex il-fatti huma ċari ħafna.

Illi l-attur Bugeja li kien raġel anzjan sew, prattikament *'inħataf'* mill-konvenuta u f'perjodu ta' erba' xhur din irnexxielha għorrlu ħafna mill-proprjeta' tiegħu. F'dan l-aspett hija kellha l-għajnuna ta' professjonisti li kien messhom qagħdu attenti qabel ippruvaw imexxu 'l quddiem l-aġenda tagħha. Biżżejjed wieħed jinnota li f'Diċembru 1998 l-attur kien ġie ndubbjament imġiegħel jagħmel testment a favur il-konvenuta u hemmhekk hemm ukoll mingħajr dubju *"l-għajnuna"* tal-avukat li dak iż-żmien kienet tippatroċina lill-konvenuta. Il-Qorti ma tistax ukoll ma tikkumentax negattivament fuq dan l-aġir ta' min suppost jaġixxi b'etika professjonali.

Illi eżami anke superfiċjali tal-provi jindika li l-attur għalkemm raġel avvanzat sew fl-eta' (twieled fl-1911) kien qed jgħid il-verita' meta beda l-kawża anke jekk meta xehed ma setax jiftakar ċerti affarijiet. Mid-dokumenti bankarji esebiti, a fol 45, jirriżulta li fl-erbgħa xhur bejn Diċembru 1996 u Marzu 1997 (meta kien jgħix mal-konvenuta) kont mal-Bank of Valletta li kien fih ċirka wieħed u għoxrin elf Liri Maltin (LM21,000) ġie prattikament sbankat kollu (fol 54 sa 57). Jidher ukoll li l-attur kien ħallas xi djun tal-konvenuta u xtralha diversi oġġetti. Dwar dan pero' l-ammonti mhux daqshekk ċari *nonostante* d-diversi riċevuti esebiti.

Illi f'ċerti każi meta l-Qorti jkollha ċertu problemi biex tikkwantifika d-danni (f'dan il-każ spejjeż li għamel l-attur fuq oġġetti tal-konvenuta) bi preċiżjoni u r-regoli normali għal tali kwantifikazzjoni ma jistgħux strettament jiġu osservati, il-Qorti stess dejjem tista' f'ċerti ċirkostanzi takkorda d-danni *arbitrio boni viri* kif osservat din il-Qorti fis-sentenza mogħitja fil-kawża “**Margaret Camilleri et vs Cargo Handling Company Limited**” (1560/95 PS) meta qalet:

*“ma jistax ikun dubitat illi hu rikonoxxut lill-ġudikant anke fis-sistema ta' liġi tagħna l-poter diskrezzjonali illi jilliwkida t-telf u l-qliegħ bl-adoperu tal-kriterju sussidjarju tal-valutazzjoni ekwitattiva. ... Indiskutibilmement il-ġudikant ma jistax lanqas f'dawn il-każi ma jipprexxindi mill-fatt illi l-parti istanti mhiex eżonerata mid-dmir illi li tipprovdi dawk l-elementi probatorji u dak il-fattijiet li tkun taf bihom għall-iskop a' determinazzjoni ta' telf. Min-naħa tiegħu l-ġudikant hu tenut jagħti piż debitu lill dawk l-elementi kollha tal-każ konkret akkwisiti fil-proċess.”*

Illi l-Qorti f'din is-sentenza, mogħitja fit-13 ta' Ottubru 2004 iċċitat ukoll sentenzi riportati fil-Vol XXXV pt iii paġna 615 u Vol XXIX-i-1285. Għalhekk mal-ammont ta' wieħed u għoxrin elf Liri Maltin (LM21,000) fuq imsemmija, u li dwarhom ma hemmx dubju (ekwivalenti għal tmienja u erbgħin elf, u disa' mija u sittax-il Ewro u erbgħa u tmenin centeżmu – €48,916.84), il-Qorti se żżid l-ammont ta'

Kopja Informali ta' Sentenza

tmint' elef u sebgħin Wwro (€8,070) (ammont pjuttost konservattiv). Dan iwassal għas-somma globali ta' ċirka sebgħa u ħamsin elf Ewro (€57,000).

Illi rigward l-oġġetti illi l-attur kien qed jitlob lura, jidher li fil-fatt huwa ma tteħdulux oġġetti iżda flus.

Il-Qorti iżżid li meta hija semgħet lill-konvenuta tixhed u ma kienet konvinta xejn mit-testimonjanza tagħha, u kwindi se tiċħad l-eċċezzjonijiet kollha tagħha.

In vista tal-premess m'hemmx dubju li l-kontro-talba tal-konvenuta ma għandha ebda fundament, la fattwali u lanqas legali. Hija kellha pjan biss li tiegħu l-ġid tal-attur u allur żgur illi mhux il-każ li tingħata xi kumpens; anzi l-Qorti hija konvinta li anke wara li tħallas l-ammont fuq likwidat xorta waħda se tkun hija li kif ngħidu bil-Malti "*marret minn fuq!*"

Illi l-attur ma talabx imgħaxijiet fiċ-ċitazzjoni tiegħu u allura ma tqumx il-kwistjoni jekk il-Qorti għandhiex tiddipartixxi f'dan il-każ mill-principju *in illiquidis non fit mora*.

## **DEĊIŻJONI**

**Għal dawn il-motivi l-Qorti tiddeċiedi din il-kawża billi filwaqt li tiċħad l-eċċezzjonijiet tal-konvenuta:**

- 1) Tilqa' l-ewwel talba attriċi;**
- 2) Tilqa' wkoll it-tieni talba fis-sens li tikkundanna lill-konvenuta tħallas lill-atturi (li issa daħlu fil-kawża minflok missierhom l-attur) is-somma ta' sebgħa u ħamsin elf ewro (€57,000);**

**Tiċħad pero' l-kumplament tat-tieni talba.**

**Illi fir-rigward tal-kontro-talba tal-konvenuta l-Qorti tiċħad l-istess u tilqa' l-eċċezzjonijiet tal-attur rikonvenzjonat.**

**L-ispejjeż tal-kawża u l-kontro-talba kif mitluba jitħallsu kollha mill-konvenuta.**

Kopja Informali ta' Sentenza

**Moqrija.**

**< Sentenza Finali >**

-----TMIEM-----